

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

Державний заклад

**ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К. Д. УШИНСЬКОГО**

**НЕРУБАЙСЬКИЙ НАВЧАЛЬНО-ВИХОВНИЙ КОМПЛЕКС
«ШКОЛА-ГІМНАЗІЯ»**

**МОДЕРНІЗАЦІЯ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В
СУЧАСНИХ ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Одеса – 2022

УДК 371

ББК 74

Рекомендовано Вченою Радою
Державного закладу
«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К.Д. УШИНСЬКОГО»
Протокол № 9 від 25 лютого 2022 р.

Рецензенти:

Доктор педагогічних наук, професор кафедри дошкільної педагогіки Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» Олексій Анатолійович Листопад

Доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки Одеського національного університету імені І.І. Мечникова Ірина Петрівна Анненкова

Модернізація освітнього процесу в сучасних закладах освіти : збірник наукових праць / редкол. О. Я. Чебикін та ін. Одеса: Університет Ушинського, 2022. 190 с.

© Кафедра педагогіки
Університету Ушинського, 2022
© ЗЗСО І-ІІІ ступенів Нерубайський НВК «школа-гімназія»
Нерубайської сільської ради, 2022

6. Заблоцька О. С. Компетентнісний підхід як освітня інновація: порівняльний аналіз // *Вісник Житомирського державного університету*. Випуск 40. Серія: Педагогічні науки. 2008. С. 63–68.

7. Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О. В. Овчарук. Київ: «К.І.С.», 2004. 112 с.

8. Пометун О. І. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посіб. Київ: Вид-во А.С.К., 2004. 112 с.

9. Рудь М. Компетентнісний підхід в освіті // *Вісник Львів. ун-ту*. Серія: Педагогіка, 2006. Вип. 21. Ч. 1. С. 73–82.

10. Хуторской А. В. Ключевые компетенции: технология конструирования // *Народное образование*. 2003. № 5. С. 14.

КОМПЕТЕНТНІСНИЙ ПІДХІД ДО НАВЧАННЯ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ: ВИМОГИ НУШ

Л.Г.Дундук,

вчитель початкових класів,

ЗЗСО І-ІІІ ст. Нерубайський НВК «школа-гімназія»

Нерубайської сільської ради

Біляївського району Одеської області

Сучасна освіта робить акцент на творчому розвитку особистості. Кожна цивілізована країна дбає про творчий потенціал суспільства загалом і кожної людини зокрема. Посилюється увага до розвитку творчих здібностей особистості, надання їй можливості виявити їх. Тому актуальним на сьогодні є формування ключових компетентностей учнів, до яких відносяться:

- вільне володіння державною мовою;
- спілкування іноземними мовами;
- математична грамотність;
- компетентності в природничих науках і технологіях;
- інноваційність;
- інформаційно-цифрова компетентність;
- уміння навчатися впродовж життя;
- підприємливість та фінансова грамотність;
- загальнокультурна грамотність;

- екологічна грамотність і здорове життя[3].

Сучасне суспільство вимагає компетентнісного підходу до навчання, яке є освітянською реалією. Воно вимагає виховання самостійних, ініціативних, відповідальних громадян, здатних ефективно взаємодіяти у виконанні соціальних, виробничих і економічних завдань. Виконання цих завдань потребує розвитку особистісних якостей і творчих здібностей людини, умінь самостійно здобувати нові знання та розв'язувати проблеми, орієнтуватися в житті суспільства. Саме ці пріоритети лежать в основі реформування сучасної загальноосвітньої школи, головне завдання якої – підготувати компетентну особистість, здатну знаходити правильні рішення у конкретних навчальних, життєвих, а в майбутньому й професійних ситуаціях[2].

Освітня компетенція – вимога до освітньої підготовки, виражене сукупністю взаємопов'язаних смислових орієнтацій, знань, умінь, навичок і досвіду діяльності учня по відношенню до певного кола об'єктів реальної дійсності, необхідних для здійснення особистісно й соціально значущої продуктивної діяльності [3].

Компетенції для учня – це образ його майбутнього, орієнтир для освоєння. Але в період навчання у нього формуються ті чи інші складові цих «дорослих» компетенцій, і щоб не тільки готуватися до майбутнього, а й жити в сьогоденні, він освоює ці компетенції з освітньої точки зору. Освітні компетенції відносяться не до всіх видів діяльності, в яких бере участь людина, а тільки до тих, які включені до складу загальноосвітніх областей та навчальних предметів. Такі компетенції відображають предметно-діяльнісну складову загальної освіти і покликані забезпечувати комплексне досягнення його цілей [4].

Можна навести такий приклад. Учень в школі освоює компетенцію громадянина, але в повній мірі використовує її компоненти вже після закінчення школи, тому під час його навчання ця компетенція фігурує в якості освітньої.

Компетентнісний підхід може стати особливо продуктивним для розробки сучасних систем технологічної підготовки школярів. Суть цього підходу в пріоритеті поза предметних, особистісно значущих знань і вмінь над предметними знаннями, а досвід показав, що найбільш соціально адаптованими виявилися люди, що володіють не сумою академічних знань, а сукупністю особистісних якостей: ініціативності, підприємливості, творчого підходу до справи, вміння приймати самостійні рішення [3].

Новим законом про освіту та державним стандартом початкової освіти разом із фокусом на 10 ключових компетентностях передбачено розвиток наскрізних вмінь. Вони є спільними для всіх компетентностей.

Наскрізнi вмiння:

- читання з розумінням;
- вміння висловлювати власну думку усно й письмово;
- критичне та системне мислення;
- здатність логічно обґрунтовувати позицію;
- творчість;
- ініціативність;
- вміння конструктивно керувати емоціями;
- вміння оцінювати ризики та приймати рішення;
- вміння розв'язувати проблеми;
- здатність співпрацювати з іншими людьми [3].

Читання – один з основних компонентів в розвитку мовленнєвої діяльності школярів, один із важливих засобів формування особистості. У світовій практиці читання вважається основною формою засвоєння найрізноманітнішої змістової та емоційної інформації, особливо засобом розумового й духовного розвитку особистості. Під час роботи з текстами доцільно використовувати методiku «Щоденні 5», а саме «Читання для себе», «Читання для когось». Також доцільно використовувати *метод «Спрямоване читання і міркування»* (це самостійне читання твору («про себе»), постановка запитань до прочитаного та обговорення змісту); *метод «Спрямоване слухання та міркування»* (схожий на метод «Спрямоване читання і міркування», але при використанні даного методу учитель читає текст уголос); *метод «Інсценізація»* (інсценізація твору чи його частини може бути дуже ефективною для того, щоб дати учням можливість проникнути в його сенс); *метод «Читання в парах»* (цей метод розрахований на читання тексту в парах і є ефективним, коли текст складний для розуміння або перевантажений фактичним матеріалом); метод «Читання з передбаченням».

За результатами дослідження наскрізних умінь учнів початкової школи було з'ясовано, що здатність висловлювати думки усно розвинута в учнів краще, ніж здатність висловлювати думки письмово. Для подолання цієї проблеми бажано частіше використовувати «Письмо для себе» (вести щоденник вражень, писати невеличкі есе, сенкани).

Критичне мислення – складне й багаторівнєве явище. Мислити критично означає вільно використовувати розумові стратегії та операції високого рівня для формулювання обґрунтованих висновків і оцінок, прийняття рішень.

З педагогічної точки зору критичне мислення – це комплекс мисленнєвих операцій, що характеризується здатністю людини:

- аналізувати, порівнювати, синтезувати, оцінювати інформацію з будь-яких джерел;
- бачити проблеми, ставити запитання;
- висувати гіпотези та оцінювати альтернативи;
- робити свідомий вибір, приймати рішення та обґрунтовувати його[3].

Якщо традиційна система передбачає, що учень повинен засвоїти матеріал і після цього все робити згідно з вивченими правилами, то технологія розвитку критичного мислення вчить, що правил на всі випадки життя не створено. Потрібно мислити і до того ж самостійно. Цим мисленнєвим операціям можна та необхідно навчати, а далі – вдосконалювати їх. І саме школа є ідеальним середовищем для цього.

З метою розвитку логічного мислення кожного учня вчителю необхідно на кожний урок підбирати пізнавальні завдання, постійно збагачувати словниковий запас учнів, удосконалювати граматичний склад усного і писемного мовлення, виробляти вміння зв'язно висловлюватися, розвивати етику мовленнєвого спілкування, вчити учнів контролювати правильність і доцільність своїх висловлювань, розвивати важливі мислительні вміння, спостерігати явища і факти, порівнювати, узагальнювати, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, робити самостійні висновки. Це дасть можливість сформулювати і розвинути всю різноманітність інтелектуальної і творчої діяльності учнів і забезпечити перехід від репродуктивних, формально-логічних дій до творчих [2].

Розвиток творчих здібностей – це вміння використовувати знання в нестандартних ситуаціях та є важливим не лише тому, що завданням сучасної освіти є формування творчої особистості, а й тому, що людині, яка вміє творчо мислити, буде легше адаптуватися в житті.

Для розвитку вміння оцінювати ризики та приймати рішення доцільно використовувати такий метод, як *«Лови помилку»*, де пропонуються «провокаційні» запитання, у яких уже є помилка. Прийом *«Мікрофон»* надає можливість кожному сказати щось оперативно, по черзі, відповідаючи на запитання або висловлюючи свою думку чи позицію. Прийом *«Незакінчені речення»* часто поєднуються з мікрофоном і дає можливість ґрунтовніше працювати над формою висловлення власних ідей, порівнювати їх з думками інших. Учні вчаться говорити коротко, але по суті й переконливо.

Висновки. Сьогодні школи мусять готувати учнів до безпрецедентно швидких змін, до професій, яких ще не існує, до розв'язання соціальних проблем, яких ми ще не можемо уявити, і до використання технологій, яких ще не винайшли. А головне – школи мають готувати дітей до взаємопов'язаного світу,

де потрібно буде оцінювати ситуації з погляду різних думок і світоглядів, бо відкритість до представників різних культурних традицій – умова сталого розвитку. Отже, освіта сьогодні переходить зі знанневоцентричної до компетентнісно-спрямованої, тобто до способів застосування знань і умінь на практиці. Варто згадати прислів'я; «*На коні не той, хто багато знає, а той, хто вміє цими знаннями правильно розпоряджатися*».

Література

1. О. І. Пометун, Л. В. Пироженко. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: наук.-метод. посібник. Київ: Освіта, 2010. 302 с.
2. Державний стандарт початкової загальної освіти // *Початкова освіта*. 2018. №4. С.23
3. Новікова Т. Розвивальне навчання та формування ключових компетентностей учнів // *Початкова освіта*. 2008. №41. С.45.
4. Горяча С.А. Педагогіка майбутнього // *Початкова освіта*. 2011. №9. С.78.

РОЗВИТОК МАТЕМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ В УМОВАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ.

В.В.Єрмоєнко,

вчитель математики,

ЗЗСО І-ІІІ ст. Нерубайський НВК «школа-гімназія»

Нерубайської сільської ради

Біляївського району Одеської області

Сучасні тенденції стрімкого розвитку суспільства позначаються перш за все на освітній галузі, головне завдання якої прописане в Законах України «Про освіту», Постанові Кабінету Міністрів України «Про затвердження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти», Національній доктрині розвитку освіти та Концепції Нової української школи тощо.

Так, у Законі України «Про освіту» та Концепції Нової української школи зазначено, що «метою освіти є всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових і фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей; формування громадян, здатних до свідомого суспільного вибору, збагачення на цій основі